

Eligiusz MAŁOLEPSZY

Biogram Mirosława Ponczka (1947–2014)

12 lutego 2014 r. zmarł w Sosnowcu prof. zw. dr hab. Mirosław Ponczek – wybitny historyk, nauczyciel akademicki Akademii Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach.

Urodził się 23 lutego 1947 r. w miejscowości Siemionia k. Będzina w rodzinie inteligenckiej, jako syn Edwarda i Marianny z domu Milejska. Był absolwentem Liceum Ogólnokształcącego w Wojkowicach-Żychcicach oraz Studium Nauczycielskiego w Cieszynie (kierunek historia). W 1967 r. rozpoczął studia stacjonarne na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego w Łodzi. Magisterium z historii uzyskał 24 czerwca 1972 r. na podstawie przedłożonej pracy pt. *ONZ a Polska w pierwszych latach po II wojnie światowej 1945–1947*, przygotowanej pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Józefa Dutkiewicza. W trakcie studiów otrzymywał wielokrotnie nagrody rektora za wyniki w nauce. Był członkiem sekcji szermierczej Akademickiego Związku Sportowego (AZS) Uniwersytetu Łódzkiego w Łodzi.

Po ukończeniu studiów, w okresie od 1 września 1972 r. do 31 października 1985 r. pracował jako nauczyciel historii w Technikum Energetycznym w Sosnowcu. W tym czasie odbył studia podyplomowe w zakresie politologii na Uniwersytecie Śląskim, które ukończył w 1981 r. W okresie lat 1982–1985 był wykładowcą dydaktyki na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Stopień naukowy doktora nauk o kulturze fizycznej uzyskał na Akademii Wychowania Fizycznego (AWF) im. Bronisława Czecha w Krakowie w 1984 r. na podstawie pracy *Sport i wychowania fizyczne w działalności organizacji młodzieżowych Zagłębia Dąbrowskiego (1945–1979)*. Promotorem dysertacji doktorskiej był prof. zw. dr hab. Henryk Kocój.

1 września 1985 r. rozpoczął pracę jako adiunkt w Muzeum Śląskim w Katowicach, gdzie był kierownikiem Sekcji Historii Sportu i Turystyki¹. W 1988 r.

¹ W Muzeum Śląskim w Katowicach pracował w latach 1985–1986.

ukończył Studium Metodologii Pracy Naukowej (AWF w Katowicach). W latach 1986–1999 był adiunktem w Zakładzie Historii Kultury Fizycznej, wchodzącym w skład Katedry Humanistycznych Podstaw Kultury Fizycznej AWF im. Jerzego Kukuczki w Katowicach.

Stopień naukowy doktora habilitowanego nauk o kulturze fizycznej otrzymał w 1999 r. na Wydziale Wychowania Fizycznego AWF im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu na podstawie rozprawy habilitacyjnej pt. *Kultura fizyczna w polskich katolickich organizacjach młodzieżowych II Rzeczypospolitej*. Tytuł profesora nauk o kulturze fizycznej otrzymał w 2007 r., nadany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego.

Od 1 października 1999 r. był kierownikiem Katedry Humanistycznych Podstaw Kultury Fizycznej i Zakładu Historii Kultury Fizycznej AWF w Katowicach, natomiast od 7 lutego 2001 r. był zatrudniony na stanowisku profesora nadzwyczajnego w AWF w Katowicach. Począwszy od 1 lutego 2008 r., pracował na stanowisku profesora zwyczajnego AWF w Katowicach.

W latach 2004–2006 pracował również w Instytucie Wychowania Fizycznego i Sportu na Wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, pełniąc funkcję kierownika Zakładu Historii Kultury Fizycznej. W okresie lat 2008–2013 był zatrudniony na stanowisku profesora zwyczajnego w Katedrze Organizacji Kultury Fizycznej na Wydziale Wychowania Fizycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Profesor Mirosław Ponczek opublikował ponad 260 prac naukowych (w języku angielskim – 20), w tym 7 broszur książkowych, 7 pozycji zwartych pod współredakcją, m.in. z E. Małolepszym: *Z dziejów kultury fizycznej w Polsce i wśród Polaków na obczyźnie w latach 1918–1939* (2001) oraz z E. Małolepszym i A. Nowakowskim: *Wybrane problemy z najnowszych dziejów kultury fizycznej w Polsce (po 1918 roku)* (1997) oraz 3 publikacje zwarte pod własną redakcją. Jest autorem 12 książek (w tym jedna we współautorstwie): *Rozwój kultury fizycznej w Zagłębiu Dąbrowskim w latach 1864–1939* (1992); *Z przeszłości ruchu sportowego w Zagłębiu Dąbrowskim do 1939 roku* (1992); *Kultura fizyczna w polskich katolickich organizacjach młodzieżowych II Rzeczypospolitej* (1997); *Męska piłka nożna w stuleciu miasta Sosnowca 1902–2002. Od Klubu Sportowego „Milowice” do Sosnowieckiego Towarzystwa Sportowego „Zagłębie”* (2002); *Kultura fizyczna a Kościół Rzymskokatolicki w Polsce po II wojnie światowej 1945–2000* (2003); *Kultura fizyczna w dokumentach papieskich i Episkopatu Polski w pierwszym dziesięcioleciu III Rzeczypospolitej 1989–1999* (2003); *Kultura fizyczna a Kościół Rzymskokatolicki. Antyk – XX wiek* (2004); *O księdzu Walerianie Adamskim – teoretyku wychowania fizycznego w Polsce (1885–1965)* (2006); *Dzieje piłki nożnej mężczyzn w Sosnowcu* (współautorstwo z Adamem Frycem) (2006); *Ksiądz Leopold Bilko, organizator kultury fizycznej w katolickich organizacjach młodzieżowych w Polsce 1892–1955* (2008); *Ze studiów nad powstaniem, rozwojem i upadkiem Górnośląskiego „Sokoła” 1945–1947* (2011); *Papieże XX wieku wobec sportu i Igrzysk Olimpijskich* (2013).

Profesor Mirosław Ponczek wypromował kilkuset (ok. 500) magistrów wychowania fizycznego i fizjoterapii oraz 9 doktorów nauk o kulturze fizycznej (w zakresie historii kultury fizycznej):

1. Wiesław Pięta, *Rozwój sportu akademickiego w Częstochowie w latach 1945–1998*, AWF Katowice, 28.05.2002 (rec. rec. Jerzy Gaj, Henryk Rechowicz);
2. Aleksander Wiecheć, *Rozwój narciarstwa w Małopolsce Zachodniej 1892–1939*, AWF Katowice, 24.05.2005 (rec. rec. Marian Stolarczyk, Bernard Woltmann);
3. Grzegorz Bielec, *Rozwój polskiej gimnastyki sportowej (1867–2000)*, AWF Katowice, 19.09.2006 (rec. rec. Leonard Nowak, Jan Ślężyński);
4. Agnieszka Litwińska-Pruciak, *Sport osób niepełnosprawnych w Górnośląskim Okręgu Przemysłowym w latach 1962–2000*, AWF Katowice, 19.02.2008 (rec. rec. Ewa Kałamacka, Eligiusz Małolepszy);
5. Małgorzata Jacko, *Katolickie Stowarzyszenie Sportowe Rzeczypospolitej Polskiej 1992–2004*, AWF Kraków, 20.02.2008 (rec. rec. Zbigniew Dziubiński, Ryszard Wasztyl);
6. Adam Fryc, *Rozwój piłki nożnej w Europie w latach 1863–1914*, AWF Katowice, 14.07.2009, (rec. rec. Wojciech Lipoński, Eligiusz Małolepszy);
7. Beata Marszałek, *Sport i wychowanie fizyczne w Zabrze w latach 1945–2000*, AWF Katowice, 15.12.2009 (rec. rec. Dobiesław Dudek, Tomasz Jurek);
8. Tomasz Dubrawski, *Stanisław Fliieger – organizator polskiego życia sportowego na Górnym Śląsku (1891–1941)*, AWF Katowice, 15.12.2009 (rec. rec. Henryk Kocój, Andrzej Nowakowski);
9. Rafael Sobiecki, *Koszykówka mężczyzn na Górnym Śląsku w latach 1922–1998*, AWF Katowice, 17.05.2011 (rec. rec. Eligiusz Małolepszy, Teresa Socha).

Pełnił również naukowy obowiązek recenzenta wydawniczego rozpraw habilitacyjnych oraz dorobku naukowego w przewodach habilitacyjnych (3) oraz recenzji dysertacji doktorskich (14), m.in. był recenzentem dorobku habilitantów: Piotra Godlewskiego², Jerzego Urniaża³ i Ryszarda Wryka⁴.

Uczestniczył w pracach towarzystw naukowych polskich i międzynarodowych, m.in. był członkiem Polskiego Towarzystwa Historycznego (od 1999 r.); Polskiego Towarzystwa Naukowego Kultury Fizycznej, Sekcji Historii PTNKF (od 2003 r. członek zarządu); Polskiego Towarzystwa Nauk Społecznych o Sporcie (PTNSS, członek zarządu); Międzynarodowego Towarzystwa Nauk Społecznych o Sporcie (International Society for the Social Sciences of Sport, ISSS); Międzynarodowego Stowarzyszenia Historii Wychowania Fizycznego

² AWF w Poznaniu, Wydział Wychowania Fizycznego, Poznań 2007.

³ AWF w Katowicach, Wydział Wychowania Fizycznego, Katowice 2012.

⁴ Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Historyczny, Instytut Historii, Poznań 2013.

i Sportu (International Society for the History of Physical Education and Sport – ISHPES); Międzynarodowej Komisji Badań Naukowych Stowarzyszenia IDOKAN Polska; Komisji Historycznej International Martial Arts and Combat Sports Scientific Society (IMACSSS, przewodniczący). Pełnił zaszczytną funkcję członka rad naukowych czasopism naukowych z listy ministerialnej, m.in. był członkiem Rady Naukowej czasopisma „Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Kultura Fizyczna” (2012–2014).

Za działalność naukowo-dydaktyczną oraz społeczną otrzymał wiele wyróżnień i odznaczeń, m.in. Srebrny Krzyż Zasługi (1992), Złoty Krzyż Zasługi (2000), XX Lat Odrodzonego Sokolstwa Polskiego 1989–1999, Odznakę za zasługi dla Odrodzonego Sokolstwa Polskiego (2010), Zasłużony dla Kultury Polskiej (2011, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego), Order Świętego Stanisława III Klasy (2012), Nagrodę Rektora AWF Katowice⁵. W dniu 15 lutego 2014 r. został pochowany na cmentarzu komunalnym w Sosnowcu. Pożegnali go najbliżsi – Rodzina oraz liczne grono przyjaciół, współpracowników i wychowanków.

⁵ Nagroda Rektora AWF Katowice III Stopnia (1990); Nagroda Rektora AWF Katowice I Stopnia (1999); Nagroda Rektora AWF Katowice II Stopnia (2002); Nagroda Rektora AWF Katowice II Stopnia (2004); Nagroda Rektora AWF Katowice I Stopnia (2006), Nagroda Rektora AWF Katowice III Stopnia (2010).